

FSD3563 18-25 -VUOTIAIDEN KOKEMUKSIA KASVOMASKIEN KÄYTÖSTÄ COVID-19 -
PANDEMIAN AIKANA SUOMESSA 2020-2021

FSD3563 18-25-YEAR-OLDS' EXPERIENCES OF WEARING FACE MASKS DURING THE
COVID-19 PANDEMIC IN FINLAND 2020-2021

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

18 — 25 -vuotiaiden kokemuksia ja käsityksiä kasvomaskien käytöstä COVID-19 -pandemian aikana Suomessa

Haastattelustrategia

Tämän haastattelututkimuksen tavoitteita ovat:

- Kartoittaa nuorten aikuisten (18 - 25 vuotiaiden) kokemuksia ja käsityksiä kasvomaskien käytöstä COVID-19-pandemian ajalta Suomessa
- Lisätä ymmärrystä nuorten aikuisten (18 - 25 vuotiaiden) kokemista **haasteista ja helpontavista** tekijöistä kasvomaskien käyttämiseen liittyen
- Tuottaa tietoa siitä, mitkä tekijät ovat olennaisia sen kannalta, että kasvomaskin käyttäminen olisi mahdollisimman **mielekäästä ja vaivatonta**.

Tekniset ohjeet

Tilan pitää olla rauhallinen ja paikalla ei saisi olla ylimääräisiä henkilöitä. Haastattelijan tulee varmistaa, että haastateltavan puhe kuuluu videonauhoituksessa. Pyydä haastateltavaa asettamaan kamera/läppäri/puhelin riittävän lähelle itseään, että ääni tallentuu mahdollisimman hyvin. Tarvittaessa pyydä haastateltavaa toistamaan liian hiljaisella äänellä sanotut asiat. Haastattelija tarkkailee ja on vastuussa haastattelun pysymisestä sovitussa tunnin aikarajassa.

Ohjeita hyvän haastattelutiedon saamiseksi

Haastattelija pyrkii kannustamaan ja luomaan mukavan, luottamuksellisen ja rennon luonnollisen haastatteluilmapiirin. Haastateltavan tulisi kokea, että myös negatiivisista kokemuksista voi puhua. Tavoitteena on, että haastattelija saisi mahdollisimman täydellisen kuvan haastateltavan kokemuksista kasvomaskin käyttämiseen liittyen ja antaisi haastateltavalle kaikki mahdollisuudet kertoa erityisesti kasvomaskin käyttöön liittyvistä haasteista.

Haastattelijan tehtävä on rohkaista haastateltavaa kertomaan kasvomaskien käyttökokemuksista ja käsityksistä niin, ettei millään tapaa johdattele häntä tai anna hänen

jatkaa epäolennaisuuksia liian pitkään. Nyrkkisääntönä on, että lisäkysymyksiä on aina tarpeellista tehdä, jos haastateltava ei vapaasti kertomalla avannut riittävällä tavalla kokemuksiaan tai käsityksiään, tai haastateltavan kertomassa on epäselvyyksiä.

Ole haastattelutilanteessa ystävällinen ja kärsivällinen. Haastattelijan rooliin ei kuulu haastateltavan valintojen kyseenalaistaminen tai tuomitseminen. Haastattelija pyrkii olemaan mahdollisimman neutraali ja olemaan ohjailematta haastatteluja, mutta kuitenkin kannustaa haastateltavaa puhumaan myötäilemällä ja osoittaa mielenkiintoa haastateltavan kertomaa kohtaan. Haastattelija pyrkii luomaan mukavan, luottamuksellisen ja rennon luonnollisen haastatteluilmapiirin, jossa haastateltava rohkaistuu avautumaan myös mahdollisista negatiivisista kokemuksistaan.

Haastattelussa ollaan erityisesti kiinnostuneita saamaan tietoa kasvomaskin ominaisuuksiin ja käyttötilanteisiin liittyvistä haasteista. Lisäksi haastattelussa ollaan kiinnostuneita kasvomaskityypin valitsemisen perusteluista ja suhtautumisesta kasvomaskien käyttämiseen tulevaisuudessa. Haastattelun aikana pyritään kuulemaan kertomuksia COM-B-mallin (Atkins ym., 2017) mukaisista tekijöistä, jotka jakautuvat seuraavasti:

- 1) Kyvyt (mm. toiminnanohjaus, tiedot maskien käytöstä) sekä konkreettiset taidot käyttää maskia oikein
- 2) Motivaatio, kuten käsitykset suojainten yhteiskunnallisista vaikutuksista (mm. tehokkuus ja ympäristövaikutukset), sekä automaattinen motivaatio (esim. affektiiviset tekijät)
- 3) Mahdollisuudet, kuten suojainten käytettävyyteen ja saatavuuteen liittyvät kokemukset sekä sosiaaliset tekijät (koettu sosiaalinen paine, koetut normit ja suojainten vaikutus vuorovaikutukseen)

Lisäkysymykset

Älä kiirehdi. Odota ohjeen kertomisen jälkeen rauhassa, että haastateltava jatkaa. Jos hän sanoo, ettei tiedä tai ei osaa kertoa, voit sanoa että kysymys voi tuntua hankalalta, mutta ei ole kiire ja voi rauhassa miettiä. Haastateltavaa voi auttaa kertomaan toistamalla kysymyksen. Voi myös toistaa haastateltavan kertoman asian tai kysyä avoimen ja mahdollisimman vähän johdattelevan jatkokysymyksen.

On kuitenkin hyvin tärkeää, että toistat sanatarkasti, etkä laajenna haastateltavan kertomaa.

Esimerkiksi jos haastateltava kertoo, että ”maski tuntui epämukavalta”, haastattelijan ei pidä sanoa ”sinun oli vaikea hengittää”, vaan pyytää haastateltavaa kertomaan tarkemmin avoimella kysymyksellä kuten “kerro lisää” tai “millä tavalla maski tuntui epämukavalta?” Haastattelijan ei pidä lisätä omia tulkintojaan kerrottuun, ellei se ole välttämätöntä. Älä lisää mitään sellaista, mitä haastateltava ei ole itse kertonut. Voit kuitenkin kysyä tarkemman suljetun kysymyksen, jos haastateltava ei tarkenna tai kerro lisää vastauksena avoimiin kysymyksiin.

Älä johdattele haastateltavaa sanomalla esimerkiksi ”Hienosti tehty!” tai ”Hyvä!”. Älä viestitä hänelle, että hän on tehnyt oikein tai väärin. Älä myöskään näytä reaktioillasi, että haastateltava kertoo jotain epätyypillistä. Älä esimerkiksi näytä hämmästystä tai järkytystä esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa haastateltavan näkemykset eroavat paljon omistasi. On kuitenkin tärkeää reagoida luontevasti esimerkiksi hymyllä ja nyökyttelyllä. Suhtaudu kaikkeen haastateltavan kertomaan, kuin se olisi tyypillistä ja tavallista.

Haastattelun alku

Esittäytyminen, kiittäminen osallistumisesta ja avoi kysymys, esim. “Kuinka sun päivä on mennyt?/ Miten on aamu lähtenyt käyntiin?”.

Voitaisiin sopia sillä tavalla, että jos vaikka internet-yhteys jostain syystä pätkii, niin tullaan takaisin tähän puheluun sen aiemmin lähettämäni linkin kautta. Sieltä sähköpostiviesteistä pitäisi löytyä myös mun numero, siihen voi halutessaan soittaa, jos tulee ongelmia Zoomin kanssa.

Meidän pitää tässä alussa käydä vähän näitä virallisia asioita läpi, jotta mennään sääntöjen mukaan. Pidän tässä ihan alussa nyt siis pienen monologin ja käyn läpi salassapitoon ja suostumukseen liittyvät asiat. Meille on tärkeää, että tiedät mistä tässä tutkimuksessa on kysymys ja kuinka tietojasi käsitellään, sekä oikeuksistasi osallistujana.

Olet saanut aiemmin tutkimuksen tiedotteen. Oletko lukenut sen jo?
Käyn vielä läpi kaikista olennaisimmat asiat.

Haastattelu kestää noin tunnin ja tämän aikana kysyn kysymyksiä ja keskustellaan kasvomaskien käyttämisestä. Saat lopettaa haastattelun kesken koska tahansa syytä ilmoittamatta ja ilman mitään seurauksia. Voit myös pyytää tietojesi poistamista koska tahansa. Tietojen poistaminen ei tosin välttämättä ole enää mahdollista siinä vaiheessa, kun aineistosta on poistettu tunnistetiedot, koska yksittäisiä osallistujia ei ole enää mahdollista tunnistaa. Voit myös kysyä mistä tahansa tutkimukseen liittyvästä asiasta haastattelun aikana tai sen jälkeen.

Haastattelu nauhoitetaan ja nauhoite tallentuu suoraan yliopiston salatulle verkkolevyille. Sitten haastattelu litteroidaan eli muutetaan tekstimuotoon. Litteroinnin jälkeen nauhoitteet poistetaan. Tämä siis tarkoittaa, että nauhoitteen kuulee itseni lisäksi vain litteroinnin tekevät henkilöt. Tekstimuotoiset haastattelut säilytetään salatulla verkkolevyllä. Ne julkaistaan Yhteiskuntatieteellisessä tietoarkistossa anonymisoituina eli niin, että niistä on poistettu kaikki sellaiset tiedot, joiden perusteella sinut voitaisiin tunnistaa. Esimerkiksi, jos kerrot kaverisi nimen tai oman asuinpaikkasi, ne poistetaan. Tietoarkistosta toiset tutkijat voivat pyytää anonymisoitua aineistoa käyttöönsä. Tutkimuksen tulokset raportoidaan tieteellisessä julkaisussa, joka saattaa sisältää esim. täysin anonyymeja lainauksia keskustelusta.

Pyrimme tässä tutkimuksessa kartoittamaan maskien käyttöön liittyviä kokemuksia pandemian ajalta. Haastattelu koskee erityisesti työajan ulkopuolisia kokemuksiasi, eli esimerkiksi jos työpaikalla on ollut pakko käyttää jotakin suojainta tai muuta sellaista, niin ei keskitytä siihen tässä keskustelussa. Saat kertoa vapaasti, mutta kysyn välillä tarkentavia kysymyksiä ja huolehdin, että ehditään käydä asiat läpi tämän tunnin kestävässä haastattelun aikana. Teen samalla muistiinpanoja muistin tueksi, mutta nämä muistiinpanot tuhoetaan haastattelun jälkeen. En kirjaa ylös nimiä tai muita tietoja, joista sinut voisi tunnistaa.

Haastatteluun on varattu aikaa tunti, mutta kysyn varmuuden vuoksi jo nyt etukäteen, että onko sinulle ok jos haastatteluun varattu aika ylittyy esimerkiksi kymmenellä minuutilla?

Tässä haastattelussa ei ole tarkoituksena testata tietojasi, vaan olemme kiinnostuneita sinun kokemuksistasi. Jos johonkin on hankala vastata, niin sen voi sanoa. Lisäksi, kysymyksiin voi suhtautua myös kriittisesti ja sanoa, jos on eri mieltä. Kysymyksiin ei ole pakko vastata.

Tämän haastattelun aikana käydään ensiksi läpi kokemuksiasi erilaisista kasvomaskityypeistä. Sen jälkeen puhutaan kasvomaskin käyttötilanteista. Sitten puhutaan siitä, minkälainen olisi parhain mahdollinen kasvomaski tai muu suojain, sekä hieman maskin käyttämisestä influenssakaudella.

Saat tästä haastattelusta kiitoksena sitten valitsemasi lahjakortin, voidaan katsoa sitä sitten haastattelun jälkeen. Onko sinulla tässä vaiheessa mielessä jotakin kysyttävää tai onko jokin asia jäänyt mietityttämään tutkimukseen liittyen?

Jos sinulle sopii, niin voisin nyt aloittaa nauhoituksen.

Aloitin nauhoituksen.

Pyytäisin vielä tähän ääninauhalle suostumuksen, eli suostutko vapaaehtoisesti tähän tutkimukseen ja annat tutkimusryhmälle suostumuksen tiedotteessa esitetyn mukaisesti kerätä, säilyttää ja käyttää tutkimustarkoituksiin sinua koskevia tutkimukseen liittyviä tietoja.